

Ísland ljóstengt 2019

Fyrirkomulag og skilmálar styrkúthlutunar til uppbyggingar ljósleiðarakerfa í dreifbýli

Til stendur að styrkja ljósleiðaraverkefni í dreifbýli áhugasamra sveitarfélaga árið 2019 líkt og árin 2016 til 2018. Styrk vegna ársins 2019 fylgir ekki sjálfkrafa skuldbinding um frekari styrki síðar.

Uppbygging á grundvelli verkefnisins er langt komin í mörgum landshlutum. Af þeim sökum mun verkefnisstjórn *Ísland ljóstengt* vera opin fyrir hugmyndum sveitarfélaga um samvinnustyrk, sem byggja jafnvel á fjárveitingum eftir 2019, með fyrirvara um fjárlög, sem tryggja verklok í hlutaðeigandi sveitarfélögum og þannig heilum landshluta innan gildistíma *Ísland ljóstengt*. Þau sveitarfélög sem hafa ekki áhuga eða ná ekki samkomulagi við verkefnisstjórnina um slíkt fyrirkomulag, fá kost á því eftir sem áður að sækja um samkeppnisstyrk.

Nokkur óvissa ríkir um eftirtalin atriði:

- Áhuga og áform sveitarfélaga sem ekki hafa nýlega borið sig eftir styrk.
- Nákvæm áform áhugasamra sveitarfélaga.
- Þörf sveitarfélaga fyrir aukinn fyrirsjáanleika um framlag frá ríkinu.
- Áhuga sveitarfélaga á samvinnu um að tryggja verklok á heilu landsvæði innan tilskilins tíma.
- Magn framkvæmda sem frestast fram á næsta sumar og jafnvel lengur.

Verkefnisstjórn *Ísland ljóstengt* telur brýna þörf á upplýsingum um ofangreind atriði. Gert er ráð fyrir að niðurstaða yfirferðar á A hluta gögnum frá sveitarfélögum minnki þá óvissu. Sökum þessarar óvissu verða upplýsingar um heildarfjárupphæð til verkefnisins 2019, skipting fjármuna milli landshluta og skyld atriði ekki birt fyrir en að niðurstaða yfirferðar á A hluta gögnum liggur að mestu fyrir. Að öðrum kosti eykst hætta á ómarkvissari úthlutun fjármuna en ella, nú þegar að líður á seinni hluta *Ísland ljóstengt*.

Umsóknarfyrirkomulag 2019

A hluti: Grunn gögn og mat á þeim

Í A hluta er kallað eftir gögnum sem öll sveitarfélög þurfa að leggja fram áður en formleg móttaka umsókna á grundvelli B hluta og C hluta hefst. Verkefnisstjórn *Ísland ljóstengt* mun leggja mat á innsend A hluta gögn og birta í kjölfarið nöfn sveitarfélaga sem skila fullnægjandi gögnum. Þau sveitarfélög munu eiga kost á þátttöku í B hluta og C hluta eftir atvikum.

Með umsóknargögnum í A hluta er átt við upplýsingar/grunnögn:

1. Upplýsingar um stöðu uppbyggingar á grundvelli styrkja frá fjarskiptasjóði og sérstakra byggðastyrkja vegna 2016, 2017 og 2018 eins og við á. Uppfærður staðarlisti yfir staði sem stendur til að tengja með fyrri styrkjum, hverjir af þeim eru nú þegar tengdir og gróf tímaáætlun hvenær styrktir staðir sem eftir eru fá tengingu.
2. Listi yfir fyrirhugaða styrkhæfa staði á grundvelli nýrra styrkja samkvæmt forskrift PFS: https://www.pfs.is/library/Skrar/Ljosleidarauppbygging/Leidbeiningar_PFS_um_gerd_stadalista.pdf
3. Hönnun ljósleiðarakerfis fyrir allt dreifbýli sveitarfélags eða sveitarfélaga, byggt og óbyggt.
4. Skipting í tímasetta verkáfangi sem stendur til að framkvæma 2019 og síðar ef áætlað er að verkið taki fleiri ár.
5. Grófur samanburður stofnkostnaðaráætlana sveitarfélaga til grundvallar fyrri samningum við fjarskiptasjóð og sérstökum byggðastyrkjum vs. raunkostnaður framkvæmda, liggi þær upplýsingar fyrir eða hægt sé að áætla m.v. framvindu.
6. Áætlaður stofnkostnaður til grundvallar nýjum styrkbeiðnum og áætlun um skiptingu þess kostnaðar á milli aðila.
7. Niðurstaða könnunar um áform markaðsaðila um uppbyggingu á markaðsforsendum, sjá t.d. fyrirmynd PFS: <https://www.pfs.is/fjarskipti/ljosleidarauppbygging-og-rikisstyrkir/fyrirmynd-ad-auglysingu-/>
8. Staðfesting að kannað verði með hagkvæma nýtingu fyrirbyggjandi innviða og samleiðar með öðrum jarðframkvæmdum.

B hluti: Umsóknir um samvinnu-styrk og mat á þeim:

Sveitarfélög sem uppfylla skilyrði A hluta og vilja freista þess að vinna saman og tryggja verklok innan landshluta, geta sent inn hugmyndir sínar þar að lútandi sem umsókn samkvæmt B hluta, og óskað eftir formlegum viðræðum við verkefnisstjórnina um samning með hliðsjón af slíkum hugmyndum. Náist bindandi samkomulag um samvinnustyrk, þá munu viðkomandi sveitarfélög ekki eiga kost á samkeppnisstyrk. Náist ekki bindandi samkomulag á grundvelli B hluta, þá munu viðkomandi sveitarfélög engu að síður eiga kost á styrkjum á grundvelli C hluta umsóknar. Styrkur á grundvelli B hluta útilokar þannig styrk á grundvelli C hluta og öfugt. Allar fjárhæðir skulu vera án virðisaukaskatts.

C hluti: Umsóknir um samkeppnis-styrk og mat á þeim:

Sveitarfélög sem uppfylla skilyrði samkvæmt A hluta, kjósa að taka ekki þátt eða ná ekki samkomulagi á grundvelli B hluta, gefst kostur á að senda inn C hluta umsóknir um samkeppnisstyrk. C hluta styrkumsókn í samkeppnisþott verður einföld eftir sem áður. Einungis þarf að skrá fjölda staða sem sótt

er um styrk fyrir og heildarstyrkuppþæð. Hverju sveitarfélagi verður heimilt að senda inn allt að 10 sjálfstæðar styrkumsóknir í samkeppnispott. Til dæmis ef landfræðilegar aðstæður eru þannig að eðlilegt sé að skipta ljósleiðarauppbyggingu í áfanga og kostnaður við tengingu staða er mismunandi eftir áföngum. Hægt verður að senda inn umsókn vegna hvers áfanga fyrir sig og skal auðkenna þær umsóknir með númeri. Sveitarfélög geta jafnframt sótt um allt að þrjár mismunandi styrkuppþæðir vegna hvers verkáfanga. Nú sendir sveitarfélag inn þrjár misháar styrkbeiðnir vegna sama verkáfanga, sem inniheldur sömu staði og getur þá fernt gerst:

- Þrjár styrkbeiðnirnar koma til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanlega hæsta styrkinn.
- Tvær lægri styrkbeiðnirnar koma til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanl. hærri styrkinn.
- Lægsta styrkbeiðnin kemur einungis til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanl. þann styrk.
- Engin styrkbeiðni kemur til greina og málið nær ekki lengra.

Hugmyndin er sú að sveitarfélag geti t.a.m. ákveðið hæstu styrkbeiðnina sem æskilegt framlag ríkisins og lægstu styrkbeiðnina sem lágmarks framlag ríkisins til að sveitarfélagið geti skuldbundið sig til að hefja framkvæmdir. Allar fjárhæðir skulu vera án virðisaukaskatts.

Almennt

Stjórnvöld vilja stuðla að því að innan örfárra ára hafi um 99,9% heimila og fyrirtækja á landinu aðgang að 100 Mb/s þráðbundinni nettengingu. Þörf er m.a. á uppbyggingu ljósleiðarkerfa utan þéttbýlis til að ná því markmiði. Nýta skal samlegð með öðrum framkvæmdum og fyrirliggjandi fjarskiptainnvíði eftir því sem kostur er, leiði það til hagkvæmari uppbyggingar. Aðild innviðafyrirtækja er ákjósanleg sé þess kostur bæði til að tryggja uppbyggingu og eftir atvikum m.a. endurnýjun ljósleiðarastofnnetts, tengingu fjarskiptastaða og veitumannvirkja og til að dreifa kostnaði á fleiri aðila gegn því að tekið verði tillit til þeirra þarfa. Fjarskiptasjóður er ábyrgðar- og framkvæmdaraðili verkefnisins og greiðandi. Hann hefur umsjón með fyrirkomulagi þess ásamt eftirliti með árangri. Kerfið sem byggt er skal hanna fyrir opinn aðgang (e. Open Access). Lögð skal áhersla á framtíðarvirkni og áratuga endingu fyrir framtíðarþróun sem felur í sér vaxandi eftirspurn eftir tengingum og aukinni bandvídd.

Úthlutun styrkja

Ljósleiðarvæðing verður á forræði og ábyrgð þeirra sveitarfélaga sem hljóta styrk frá ríkinu vegna verkefna ársins 2019 og eftirleiðis en veitingu bæði samvinnustyrkja og samkeppnisstyrkja fylgja eftirtalin almenn skilyrði:

1. Styrkur rennur aðeins til sveitarfélaga til ljósleiðaravæðingar í dreifbýli, þar sem er hvorki nú í boði né áform markaðsaðila um að bjóða upp á a.m.k. 100Mb/s þráðbundna tengingu.
2. Staðir sem voru tengdir ljósleiðara 2018 eða fyrr eða hafa áður hlotið styrk til ljósleiðara tengingar eru ekki styrkhæfir.

3. Sveitarfélag skuldbindur sig til ljósleiðaravæðingar á árinu 2019 og síðar eftir atvikum.
4. Sveitarfélag þarf að sýna fram á að það verði tilbúið til framkvæmda á árinu 2019 m.a. hvað varðar fjármögnun og fyrirkomulag verksins.
5. Sveitarfélag ráðstafar styrknum með þeim hætti sem best hentar til uppbyggingar ljósleiðarakerfis t.d. með uppbyggingu eigin kerfis eða með því að fela öðrum uppbyggingu og rekstur kerfisins.
6. Styrkur frá fjarskiptasjóði rennur því aðeins til sveitarfélaga, ekki fyrirtækja eða annarra.
7. Heimilt er að innheimta tengi- eða stofngjald hjá þeim sem tengjast kerfinu. Sveitarfélagi er í sjálfsvald sett hvert tengi- eða stofngjald verður.
8. Viðmið um kostnaðarþátttöku:
 - a) Lágmarksframlag sveitarfélags ásamt tengi- eða stofngjaldi notanda er samtals 350.000 kr. án vsk. fyrir hvern styrktan stað sem nýtur fulls styrks.
 - b) Fyrirséð er að upphæð og/eða hlutfallslegu framlagi fjarskiptasjóðs verði settar einhverjar skorður nú þegar minni samkeppni ríkir um styrkveitingar. Skorðurnar verða þó vel rúmlega þeir meðalstyrkir sem hafa verið undanfarin ár.
9. Styrkur verður veittur til að leggja og tengja nýja ljósleiðarastrengi óháð því hvort strengurinn er lagður: a) í fyrirliggjandi ídráttarrör, b) í nýtt ídráttarrör eða c) beint í jörðu.
10. Ísland ljóstengt gerir ekki ráð fyrir lagningu ljósleiðara til þeirra bygginga landsins sem dýrast yrði að tengja með ljósleiðara fyrir árslok 2020. Um er að ræða um það bil 0,1% heimila og atvinnuhúsnæðis á landsvísu. Í þeirri viðleitni að undanskilja ekki slíka staði sjálfkrafa frá uppfærslu fjarskipta samhliða ljósleiðarauppbyggingu þá stendur sveitarfélögum til boða að sækja um styrk, sem hluta af annarri umsókn, til að taka þátt í allt að helmingi stofnkostnaðar við aðra öfluga gerð fjarskiptatengingar í stað ljósleiðara. Slíkar lausnir útiloki þó ekki uppfærslu í ljósleiðarasamband síðar. Um þá verður að gilda að tenging þeirra með ljósleiðara kostar a.m.k. þrefalt meira en meðalkostnaður tenginga allra annarra staða. Þessir styrkir teljast með í samanburði styrkumsókna.
11. Komi til þess að sveitarfélag selji ljósleiðarakerfið innan 10 ára frá styrkveitingu fyrir jafnháa eða hærri upphæð en sem nemur bókfærðum byggingarkostnaði, framreiknuðum til söludags skv. byggingarvísitölu, þá skal endurgreiða fjarskiptasjóði veittan styrk. Ef söluverð er lægra en nemur sama byggingingakostnaði þá skal á sama máta endurgreiða fjárhæð sem jafngildir hlutfalli styrks fjarskiptasjóðs í byggingarkostnaðinum.
12. Sveitarfélög mega sækja um styrki ein sér eða saman.
13. Gerður verður samningur við viðkomandi sveitarfélög um verkefnið og styrkinn.
14. Verði kerfið ekki að fullu byggt á árinu 2019, vegna atvika sem sveitarfélag hafði ekki stjórn á t.d. vegna þess að tilboð reyndust mun hærri en raunhæfar áætlanir gerðu ráð fyrir eða óhagstæðs veðurfars, þá getur óráðstafaður styrkur mögulega flust yfir milli ára óski sveitarfélag eftir því og fullnægjandi rökstuðningur fylgi. Styrkur færist þó að jafnaði aðeins einu sinni milli ára nema samkomulag sé gert um annað.

15. Bent er á Póst- og fjarskiptastofnun vegna verklagsreglna, um gerð staðalista, samtengingar við önnur net, verðlagningu, opinbera styrki og opin net.
16. Umsjón útboða vegna ljósleiðaravæðingar (svo sem vegna hönnunar, efniskaupa og jarðvinnu eða alverktöku) getur verið í höndum Ríkiskaupa sem eru tilbúin til aðstoðar gegn greiðslu.
17. Sveitarfélagið kynnir verkefnið fyrir íbúum og öðrum með aðsetur í sveitarfélaginu, sér um að útvega skuldbindingar frá íbúum/húseigendum um þátttöku og annast öll leyfismál.
18. Dugi styrkfjárhæð til ráðstöfunar aðeins til að styrkja tengingu hluta styrkhæfra staða í því sveitarfélagi sem síðast kemur til greina þá stendur sá samkeppnisstyrku styrkur engu að síður til boða óski sveitarfélagið eftir því. Að öðrum kosti er styrknum ráðstafað af verkefnisstjórn.

Tæknilegir skilmálar

1. Kerfið sem byggt er skal hanna fyrir opinn aðgang (e. Open Access).
2. Lögð skal áhersla á framtíðarvirgni og áratuga endingu fyrir framtíðarþróun sem felur í sér vaxandi eftirspurn eftir tengingum og aukinni bandvidd.
3. Sveitarfélag útbyr nákvæman staðalista, það er lista yfir staði sem styrkja á tengingu við ljósleiðara, á formi sem Póst- og fjarskiptastofnun útbyr og heldur utan um. Á listann fara staðir sem uppfylla eftirfarandi skilyrði:
 - Þar er heimili þar sem íbúi (eða íbúar) er skráður með lögheimili og er þar með heilsársbúsetu.
 - Þar er fyrirtæki með heilsársstarfsemi í viðkomandi húsi eða íbúð.
4. Aðrir óstyrkhæfir staðir mega vera á listanum, kyrfilega merktir sem slíkir, sé ætlunin að þeir verði tengdir eða þjóðist að fá tengingu þrátt fyrir að teljast ekki styrkhæfir á grundvelli *Ísland ljóstengt*. Miða á við lögheimili eins og þau eru skráð 1. október 2018.
5. Tengja á eitt hús (fasteign) eða heimili á hverjum stað samkvæmt staðalista.
6. Kirkjur, veiðihús, félagsheimili, fjarskiptastaðir o.s.frv. eru styrkhæfir staðir ef þar er heilsársstarfsemi þótt hún sé mismikil eftir árstímum.
7. Fjánhús, hesthús, tækjaskemmur og önnur útihús sem tilheyra sveitabýli eru ekki styrkhæf. Sömuleiðis fæst ekki styrkur fyrir tengingu gistihúsa til útleigu.
8. *Ísland ljóstengt* áskilur sér rétt til að sannreyna staðalistann og endurskoða styrkgreiðslu vegna staða sem vafi er um hvort uppfylla skilyrðin.
9. Heimilt er að tengja hvaða hús sem er, sem hluta af ljósleiðaravæðingu sveitarfélags, þótt styrkveiting sé aðeins vegna staða sem uppfylla skilyrðin.
10. Styrkur er aðeins veittur fyrir upphafskostnaði vegna byggingar óvirks (passive) varanlegs hluta ljósleiðarakerfisins.
11. Styrkur er ekki veittur fyrir virkum fjarskiptabúnaði (active) sem þarf til að veita þjónustu yfir ljósleiðarakerfið. Gert er ráð fyrir að þessi búnaður sé bæði margbreytilegur og síbreytilegur og hann þurfi að endurnýja í samræmi við tækniþróun.

12. Styrkur er ekki veittur fyrir rekstri ljósleiðarakerfisins.
13. Nýta á eins og kostur er hagkvæma samlegð með öðrum framkvæmdum sveitarfélaga eða annarra aðila, til nýbyggingar og áframhaldandi uppbyggingar fyrirbyggjandi kerfa með það að markmiði að ljúka tengingu áður hafinna verka og til að leggja ljósleiðararör eða ljósleiðarastreng með endurnýjun eða uppbyggingu annarra veitna.
14. Heimilt er að nota styrkinn til að leggja ljósleiðarastrengi í þegar lögð ídráttarrör svo fremi sem strengurinn liggja frá tengimiðstöð inn fyrir útvegg í húsi notanda.
15. Hönnun ljósleiðarakerfis þarf að minnsta kosti að ná til allra staða sem uppfylla lið 1 hér að ofan í dreifbýli í sveitarfélagi þó að framkvæmd 2019 nái aðeins til hluta sveitarfélagsins og taka á mið af veituframkvæmdum og öðrum framkvæmdum til að hámarka hagkvæma samlegð eftir því sem kostur er.
16. Hönnun kerfis skal vera þannig að það verði byggt til framtíðar og með tilliti til örrar þróunar í samskipta- og fjarskiptatækni.
17. Hönnun ljósleiðarakerfisins á að vera samkvæmt viðmiðum um næstu kynslóð aðgangsneta (NGA - Next Generation Access network).
18. Kerfið sem byggt verður á að vera með ríflegum fjölda ljósleiðaraþræða þannig að tryggt verði að allir styrkhæfir staðir sem þess óska geti fengið aðgang að heilum óskiptum ljósleiðurum milli staðar og símsstöðvar eða viðeigandi tengimiðstöðvar. Nýta má fyrirbyggjandi fjarskiptainnviði leiði það til hagkvæmari uppbyggingar og reksturs þó þeir uppfylli ekki framangreint.
19. Kerfið skal vera þannig byggt að þar sem eru sendastaðir fjarskipta eða sem næst þeim verði til staðar lausir ljósleiðaraþræðir og tengimöguleiki til að hægt verði að tengja þessa staði við ljósleiðarakerfið. Tenging staðanna er ekki skilyrði.
20. Ljósleiðarkerfið skal byggt þannig að það verði tengjanlegt við stofnnet fjarskipta um landið. Það nái því til tengistaðar fjarskipta þar sem fáanleg er öflug baknetstenging.
21. Ljósleiðarakerfið skal byggt þannig að tengimiðjur (safnstöðvar/miðstöðvar) verði eins fáar og kostur er. Sveitarfélög eru hvött til þess að hafa tengimiðjur í húsnaði þar sem jafnt aðgengi fjarskiptafyrirtækja er tryggt.
22. Hafa skal samráð við fjarskiptasjóð um endanlegt leiðaval og hönnun m.a. til að tryggja samræmingu milli sveitarfélaga og landssvæða, hagsmuni opinberra aðila. Fjarskiptasjóður áskilur sér rétt til að fara fram á rökstuðning fyrir, og eftir atvikum úrbætur á kerfishönnun sveitarfélags á grundvelli hagkvæmnisjónarmiða og öryggissjónarmiða eftir atvikum.
23. Aðilar í opinberri eigu skulu hafa möguleika á að eignast hluta ljósleiðarakerfisins, t.d. nokkra ljósleiðara í strengjum á meginleiðum, gegn eðlilegri greiðslu. Gera skal ráð fyrir þessu við hönnun kerfisins en nánari útfærsla þessa og umfang verður ákveðin á undirbúningsstigi framkvæmda sveitarfélagsins.
24. Fylgja skal reglum um veitingu opinberra styrkja samanber leiðbeiningar Póst- og fjarskiptastofnunar, sjá <https://www.pfs.is/fjarskipti/ljosleidarauppbygging-og-rikisstyrkir/>